

з урахуванням нефінансової складової, пропоновано будувати за такими розділами:

1. Звернення керівництва страхової компанії до клієнтів та інших користувачів звітності.

2. Характеристика компанії у розрізі таких питань: географічного розташування, організаційно-правового та матеріально-технічного забезпечення, частки на вітчизняному ринку та закордоном, співпраця з урядами країн, іншими компаніями, організаціями тощо.

3. Загальні підходи до формування звіту.

4. Фінансова звітність.

5. Показники соціальної діяльності та соціальної відповідальності.

6. Заходи екологічного характеру.

7. Аналіз діяльності компанії та результати реалізації соціальної, екологічної програм.

8. Ризики та можливості компанії.

9. Інші суттєві питання діяльності компанії.

10. Організація внутрішнього та зовнішнього аудиту.

Поданий формат звіту дозволить відображати результати діяльності страхової компанії у розрізі фінансової та нефінансової складової, підвищити якість звітування, що в кінцевому підсумку значно зміцнить позицію окремого страховика на ринку. Враховуючи, що формування нефінансової складової річного звіту є новим для компаній, вважаємо це за доцільне, оскільки інформацію, яка розкривається у звіті, потрібно акумулювати і представити у зрозумілому для користувача вигляді. Перспективу подальших досліджень вбачаємо у розробці окремого стандарту, який би регламентував процедуру складання нефінансової частини річного звіту страховика.

УДК 657.1

Ірина Нагорна,
викладач кафедри економіки
підприємства та економічної теорії,
Харківський торговельно-економічний інститут КНТЕУ

ОБЛІКОВА ПОЛІТИКА ЩОДО УМОВНИХ ОБ'ЄКТІВ (АКТИВИ І ЗОБОВ'ЯЗАННЯ) ЗА МСБО

Відповідно до правил і принципів ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності, світових тенденцій і законодавчо-нормативного регулювання, визначених цілей і за-

вдаль, кожне підприємство формує свою облікову політику. Вона містить правила, методи, способи, процедури, схеми, домовленості тощо, якими керуються у процесі ведення обліку діяльності й складання фінансової звітності за об'єктами облікового спостереження та елементами звітності. Для вітчизняних підприємств торгівлі досить новими об'єктами є умовні зобов'язання та умовний актив, визначені нормами МСБО 37, що актуалізує напрям дослідження з метою подальшого використання інформації для оцінки майнового стану підприємства.

Згідно МСБО 37 умовне зобов'язання це: а) можливе зобов'язання, яке виникає внаслідок минулих подій і існування якого підтвердиться лише після того, як відбудеться або не відбудеться одна чи кілька невизначених майбутніх подій, не повністю контрольованих суб'єктом господарювання, або б) існуюче зобов'язання, яке виникає внаслідок минулих подій, але не визнається, оскільки немає ймовірності, що вибуття ресурсів, котрі втілюють у собі економічні вигоди, буде необхідним для погашення зобов'язання, або суму зобов'язання не можна оцінити достатньо достовірно. Умовний актив — можливий актив, який виникає внаслідок минулих подій і існування якого підтвердиться лише після того, як відбудеться або не відбудеться одна чи кілька невизначених майбутніх подій, не повністю контрольованих суб'єктом господарювання.

Одним із ключових елементів облікової політики щодо умовних зобов'язань є їх визнання. У випадках, коли суб'єкт господарювання є солідарно і окремо відповідальним за зобов'язання, та частина зобов'язання, яка, за очікуванням, буде погашена іншими сторонами, розглядається як умовне зобов'язання. Умовні зобов'язання можуть змінюватися не так, як очікувалося на початку, тому вони регулярно оцінюються, щоб визначити, чи стало ймовірним вибуття ресурсів, які втілюють у собі економічні вигоди.

Умовні активи виникають, як правило, внаслідок незапланованих або інших неочікуваних подій, які уможливають надходження економічних вигід до суб'єкта господарювання. Умовні активи не визнаються у фінансовій звітності, оскільки це може спричинити визнання доходу, який може бути ніколи не отриманим. Проте, коли з'являється цілковита впевненість у отриманні доходу, тоді пов'язаний з ним актив не є умовним активом і його визнання є належним і включається до складу майна.

Інформація про умовний актив подається згідно з вимогами п. 89 МСБО 37, коли надходження економічних вигід є умовір-

ним, тобто суб'єктові господарювання слід розкривати стислу інформацію про сутність умовних активів на кінець звітного періоду і (якщо можливо) про оцінку їхнього фінансового впливу. Умовні активи оцінюються регулярно, щоб забезпечити відповідне відображення змін у фінансовій звітності. За умов, якщо з'явилась абсолютна впевненість у надходженні економічних вигід, актив і пов'язаний з ним дохід визнаються у фінансовій звітності того періоду, в якому відбувається зміна. Тобто, якщо надходження економічних вигід стало ймовірним, суб'єкт господарювання розкриває інформацію про умовний актив.

В обліковій політиці варто передбачити оцінку умовних зобов'язань та умовного активу згідно МСБО 37 за такими параметрами: 1) найкраща оцінка — сума, визнана як забезпечення, має бути найкращою оцінкою видатків, необхідних для погашення існуючого зобов'язання на кінець звітного періоду; 2) ризики та невизначеності — для отримання найкращої оцінки забезпечення слід враховувати ризики та невизначеності, які неминуче пов'язані з багатьма подіями та обставинами; 3) теперішня вартість — ставка дисконтування має бути ставкою до оподаткування, яка відображає поточні ринкові оцінки вартості грошей у часі та ризиків, притаманних зобов'язанню. Ставка дисконтування не має відображати ризики, на які були скориговані оцінки майбутніх грошових потоків; 4) майбутні події — які можуть впливати на суму, потрібну для погашення зобов'язання, їх слід відображати в сумі забезпечення, коли є достатні об'єктивні свідчення того, що такі події відбудуться.

За такими об'єктами обліку в обліковій політиці доцільно передбачити елементи робочого плану рахунків. У вітчизняному плані рахунків для обліку умовних зобов'язань та умовних активів передбачено позабалансовий рахунок 04 «Непередбачені активи й зобов'язання» з субрахунками 041 «Непередбачені активи» і 042 «Непередбачені зобов'язання». Вважаємо, що на позабалансовому субрахунку 042 «Умовні зобов'язання» слід відображати умовні зобов'язання, ймовірність настання та погашення яких є високою, що в майбутньому може призвести до зменшення економічних вигід. Аналітичні розрізи по субрахунку 042 «Умовні зобов'язання» можуть відкриватися за видами зобов'язань, термінами їх погашення та ймовірності настання. Відображення наявності та списання умовних зобов'язань на позабалансових рахунках є підставою того, що подія належить до умовного зобов'язання і повніше відображатиме реальні події, що відбуваються на підприємстві.

Нами рекомендовано для торговельних підприємств облік за умовними зобов'язаннями вести на таких аналітичних рахунках: 042.1 «Гарантійні зобов'язання», 042.2 «Зобов'язання за незавершеними на звітну дату судовими розглядами», 042.3 «Дисконтовані до звітної дати векселі, термін платежу по яких не настав», 042.4 «Інші умовні зобов'язання». Використання зазначених рахунків дасть змогу розуміти необхідність створення відповідних забезпечень і відобразити наслідки настання умовних зобов'язань.

Врахування таких подій, які можуть змінити майновий стан підприємства за певних обставин у майбутньому, надасть можливість управлінському персоналу здійснити оцінку ймовірної зміни кредитоспроможності та фінансової стійкості підприємства.

УДК 657.37

Алла Озеран,
д.е.н., доцент кафедри
обліку і оподаткування,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

ФОРМУВАННЯ ПОНЯТІЙНОГО АПАРАТУ У ФІНАНСОВІЙ ЗВІТНОСТІ

Проектом Закону «Про внесення змін до Закону України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні», зареєстрованим у Верховній Раді 11.05.2016 р. за № 4646, передбачено складання Звіту про управління. Він міститиме фінансову та нефінансову інформацію, яка характеризує стан і перспективи розвитку підприємства та розкриватиме основні ризики і невизначеності його діяльності. При цьому у п. 7 ст. 11 «Загальні вимоги до фінансової звітності» зазначено, що Звіт про управління не належить до складу фінансової та консолідованої фінансової звітності. Виникає питання: до складу якої звітності підприємства відноситься цей звіт?

Необхідність впровадження Звіту про управління викликана процесами імплементації законодавства Європейського Союзу з бухгалтерського обліку, зокрема Директиви 2013/34/ЄС «Про щорічні *фінансові звіти*, консолідовані *фінансові звіти* та пов'язані звіти окремих типів підприємств» від 26 червня 2013 року, та Міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ) в націона-